РОЗШИРЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ НАГЛЯДУ ТА КОНТРОЛЮ В СФЕРІ НАУКИ

БОРТНЯК Катерина Василівна - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри державно-правових і гуманітарних наук, навчально-наукового гуманітарного інституту, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського

https://orcid.org/ 0000-0002-2135-3820

УДК 001.32:316.334.3

DOI: https://doi.org/10.32782/NP.2024.3.38

Розкрито основні особливості участі громадськості в процесі державного управління науковою сферою. Досліджено проблему максимізації управлінського потенціалу від участі громадськості в цьому процесі. Визначені передумови для розширення її участі під час здійснення нагляду та контролю з боку держави в сфері науки. Розроблено механізм громадської науково-технічної експертизи в сфері науки, як інструмент підвищення ефективності контрольно-наглядової функції держави. Визначено його місце в системі державного управління в сфері науки. У дослідженні використано системний підхід, методи аналізу, синтезу та порівняльно-правовий аналіз, що дозволяють оцінити можливості розширення участі громадянського суспільства в управлінських процесах. Розкрито важливість громадської участі у сфері науки, зокрема в контрольно-наглядовій діяльності. Визначено, що інститути громадянського суспільства володіють значним потенціалом для покращення управлінських процесів, оскільки не обмежені бюрократичними процедурами. Запропоновано механізм громадської науково-технічної експертизи, який включає такі елементи, як координаційний центр, спостережна рада, аналітично-консалтингова рада та науково-експертний центр. Цей механізм спрямований на моніторинг ефективності використання державних коштів, капіталізацію результатів наукових досліджень та інтеграцію громадських ініціатив у процес прийняття рішень. Його впровадження сприятиме підвищенню прозорості та раціональності державного управління у сфері науки.

Участь громадськості в державному управлінні сферою науки є ефективним інструментом покращення управлінських рішень, зменшення ризиків нецільового використання бюджетних коштів та розвитку співпраці між державними органами, науковими установами і громадянським суспільством. Запропонований механізм має значний потенціал для забезпечення сталого розвитку науки в Україні.

Ключові слова: державне управління, громадська участь, контрольно-наглядова діяльність, громадська експертиза, інститути громадянського суспільства, ефективність.

Актуальність теми

Державне управління в сфері науки, в сучасних умовах науково-технічного прогресу, є одним із найбільш складних з точки зору організаційного та функціонального забезпечення напрямів владно-управлінського впливу на суспільні процеси. Тому для побудови ефективного інструментарію його реалізації держава повинна шукати нові напрямки та розкривати нові потенціали, які здатні надати необхідного управлінського імпульсу. В цьому контексті участь громадськості в процесах державного управління сферою науки загалом, і зокрема її долучення до контрольно-наглядової функції держави в цій сфері уявляється одним із таких потенціалів. Громадськість загалом та інститути громадянсько-

го суспільства зокрема приймаючи участь в управлінні державними справами не зв'язав таким рівнем бюрократичної статики, як органи державної влади. Тому вони можуть запропонувати більш гнучкі підходи до вирішення різних завдань в контексті реалізації державної політики в сфері науки. Використання потенціалу громадськості, зокрема інтелектуального та соціального здатні суттєво підвищити і якість організаційного та функціонального забезпечення здійснення контрольно-наглядової функції держави.

Постановка проблеми

Постановка проблеми пошуку напрямків розширення участі громадськості в процесі здійснення нагляду та контролю в сфері науки зводиться до двох аспектів. По-перше, мова йде про пошук ефективних механізмів взаємодії держави та інститутів громадянського суспільства, в тому числі в контексті делегування частин функцій останнім. По-друге, необхідно вирішити питання прямого залучення окремих представників громадськості до управлінських процесів в обхід адміністративних процедур без зменшення при цьому рівня керованості сферою науки та забезпечення нової якості управління нею.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Сучасний стан наукового опрацювання проблем доступу громадськості до реалізації нагляду та контролю в сфері науки характеризується майже повним ігноруванням з боку наукового середовища. Участь громадськості в управлінні сферою наук в цілому частіше за все виступає не самостійним предметом наукового пізнання, а елементом досліджень з проблематики деліберативних механізмів взаємодії влади та громадянського суспільства в процесі доступ до управління державними справами. У слід відмітити роботи таких вчених як І. М. Безена, О.Ю. Білошенко, О.І. Домбровський, Д.С. Левченко, В. Ю. Медведська, Є. В. Павліченко, Є. Є. Чернецький, Г.М. Шаульська тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження

Громадянське суспільство традиційно розглядається в якості окремого потенціалу соціально-економічного та суспільно-політичного змісту, спрямованого на підвищення ефективності реалізації механізму держави майже в усіх сферах. В сфері науки громадянське суспільство набуває окремого значення, оскільки крім контрольно-наглядової функції, яку виконують його інститути, воно частково є носієм соціального, інтелектуального та людського капіталу. Тому розширення участі громадськості в процесі здійснення нагляду та контролю в сфері науки не слід ототожнювати із виключно моніторинговою та наглядовою діяльністю. Так, дійсно відповідно до ст. 38 Конституції України громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, а владно-управлінський вплив та регулювання в сфері науки, що здійснюється відповідними державними інституціями, і є тими самими справами [3]. Так само і закріплення цього права у п. «а» ст. 25 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права [6], свідчить що громадський контроль є прямим втіленням права кожного громадянина без будь-якої дискримінації та без обґрунтованих обмежень брати участь у веденні державних справ як безпосередньо, так і за посередництвом відповідних представників (інститутів громадянського суспільства).

Для сфери науки України такий рівень залучення громадськості, який відповідає наведеним вище нормам та принципам функціонування громадянського суспільства, реалізується у формі громадських рад, зокрема при МОН. Це єдина форма участі громадськості в аналізованих процесах, яка набула хоча б якогось поширення у вітчизняній практиці державного управління в сфері науки. Натомість, враховуючи те складне становище, в якому перебуває вітчизняна науки існує цілком виправдана необхідність відшукати нові форми залучення громадськості, в тому числі, і в контексті реалізації громадянським суспільством того потенціалу, який закладено в його інтелектуальному капіталі. Тобто акцент має бути не тільки на долученні громадян та неуря-

дових організацій до процесу контролю за розподілом фінансування на потреби науки, використанням винаходів та наукових розробок тощо, а і з метою інтенсифікації наукових пошуків. Громадянське суспільство здатне надати нові імпульси не тільки розвитку самої науки, але і сприяти формуванню нового науково-технічного середовища, яке включатиме в себе всі елементи ринку, що дасть змогу за рахунок підвищення щільності контролю, створити нові конкурентні можливості для вітчизняної науки.

В цьому контексті слід звернути увагу ще на дослідження Є. Є. Чернецького, який розглядав потенціал громадянського суспільства як невід'ємний елемент потенціалу підвищення якості державного управління [9, с. 18-19]. Більше того, дослідник робив висновок про обов'язковість з боку держави стимулювати та заохочувати громадськість до управління державними справами. Подібний висновок робить також й І. М. Безена, яка обґрунтовує потенціал громадянського суспільства запровадити нові механізми діяльності державного управління особливо в контексті стратегічного розвитку окремих сфер суспільного буття [1, с. 98-99]. Так само й О.І. Домбровський саме в участі громадськості вбачає суттєве підвищення ефективності управлінських процесів в усіх сферах відповідальності держави перед соціумом, і зокрема на рівні конкретних регіонів де часто представники громадськості формують власне управлінські еліти [2, с. 611-612]. Отже те, що участь громадськості в управлінні державним справами здатна надати суттєвого управлінського імпульсу та є тим потенціалом підвищення ефективності державного управління уявляється незаперечним фактом.

Насправді основне питання в цьому контексті полягає в іншому: в який саме спосіб та за рахунок яких механізмів така участь громадянського суспільства принесе найбільшої користі та ефективності. Так, наприклад, Г.М. Шаульська зазначає про необхідність розширеного залучення громадян до процесу законотворчості та стимулювання громадських ініціатив [10, .с 182-183]. В.Ю. Медведська зауважує на побудові деліберативних механізмів взаємодії влади та громадянського суспільства [5, с. 20-21]. В свою чергу Д.С. Левченко акцентує увагу на інформаційно-аналітичному потенціалі громадськості та залучення її в якості експертного середовища до вирішення проблем ефективності публічного адміністрування в Україні [4, .с 178-179]. Власне про законодавче закріплення окремих форм участі громадськості у здійсненні державного управління зауважують Є.В. Павліченко та О. Ю. Білошенко. Дослідники зокрема акцентують увагу на консультативних, науково-експертних процедурах взаємодій громадськості і держави [7, с. 254]. Власне це знаходить своє відображення і на рівні Постанови Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики», якою затверджено Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики. Цей Порядок визначає основні вимоги до організації і проведення органами виконавчої влади консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики. Передбачається, що консультації з громадськістю проводяться з метою залучення громадян до участі в управлінні державними справами, надання можливості для їх вільного доступу до інформації про діяльність органів виконавчої влади, а також забезпечення гласності, відкритості та прозорості діяльності зазначених органів. Проведення консультацій з громадськістю має сприяти налагодженню системного діалогу органів виконавчої влади з громадськістю, підвищенню якості підготовки рішень з важливих питань державного і суспільного життя з урахуванням громадської думки, створенню умов для участі громадян у розробленні проектів таких рішень [8]. Однак, для потреб ефективної участі громадськості в процесах управління в сфері науки та зокрема в частині реалізації контрольно-наглядової функції держав, суто консультаційні форм та форми громадських ініціатив видаються недостатніми.

Проблематику розширення участі громадськості в процесі здійснення нагляду та контролю в сфері науки слід розглядати в аспекті досягнення цілей пошуку нових

форм та моделей взаємовідносин держави, суб'єктів науково-технічної діяльності, інститутів громадянського суспільства, ринкових агентів. Оскільки контроль розглядається як елемент управлінської функції, то цілком логічним буде висновок про те, що від якості побудованих зворотних зв'язків залежатиме ефективність прийнятих суб'єктом управління рішень з метою покращення стану розвитку наукової сфери в Україні. В такому середовищі контрольно-наглядові функції відповідатимуть не тільки за прозорістю використання державного фінансування сфери науки, але і за трансформації наукових результатів в кінцевий ринковий продукт – технологію, об'єкт інтелектуальної власності тощо. Відтак громадськість набуваючи більш широких повноважень в частині контролю за сферою науки реалізовуватиме той самий зв'язок між державним регулювання означеної сфери і ринковими механізмами, що забезпечують сфері науки відповідні конкурентні переваги та економічний зміст як самим економічним пошукам, так і їх конкретним результатам.

Сучасний механізм функціонування Громадської ради при МОН в першу чергу реалізує право громадян на участь в державних справах, але той потенціал, який несе в собі громадянське суспільство не в повній мірі реалізується в межах існуючого механізму. Тому доцільно запропонувати запровадження громадської експертизи, як елементу контролю за безпосередньо науково-технічними пошуками ат процесами.

Цей механізм розглядатиметься як додатковий інструмент в системі контролюючих органів, що поєднуватиме в собі контрольно-наглядові, інформаційно-аналітичні та консалтингові функції. Він включатиме в себе такі компоненти: науково-експертний центр (оцінює ефективність та актуальність наукових пошуків та досліджень, які вже провадяться під егідою МОН чи НАНУ); аналітично-консалтингова рада (реалізує пошуку шляхів найбільш ефективної ринкової капіталізації результатів наукових досліджень); спостережна рада (реалізує нагляд та контроль за використанням державних коштів, які витрачаються на наукові дослідження); координаційний центр (відповідає за кооперацію всіх інших елементів між собою та координацію їх взаємодії із відповідними державним інституціями та безпосередньо об'єктом контролю). Запровадження такого механізму громадської науково-технічної експертизи створює зв'язок між приватним сектором та державою. Таким чином, уявляється, що діяльність наведених структурних компонентів запропонованого механізму сприятиме досягненню цілей не тільки в сфері контролю, зокрема за цільовим використанням державних коштів, але і підвищенню ефективності функціонування Громадської ради при МОН

Сутність його функціонування зводиться до оцінки перспектив використання державних коштів та актуальності наукових пошуків в конкретній сфері та розробки пропозицій щодо зміни відповідних обсягів і напрямків фінансування за рахунок коштів Державного бюджету України із можливим залученням приватних інвестицій та відповідним громадським контролем за цільовим використанням коштів.

Якщо існуюча Громадська рада при МОН покликана забезпечувати контроль за реалізацією державної політики в сфері науки, то механізм громадської експертизи є тим інструментом завдяки якому, в тому числі і Громадська рада при МОН, отримує необхідне інформаційно-аналітичне підґрунтя для виконання своїх статутних повноважень. Але на відміну від неї механізм громадської експертизи функціонує без прив'язки до самого МОН, а виконує скоріше роль експертно-аналітичного центру, до роботи якого можуть залучатись сторонні незалежні фахівці та експерти. Такий механізм повинен бути інтегрований в систему державного управління в сфері науки, але при цьому залишатися із мінімальним рівнем регламентованості. Це пояснюється необхідністю швидко оцінювати перспективність тих чи інших наукових розробок, особливо в умовах потреб військово-промислового комплексу для протидії агресії рф. Потенціал МОН, а також НАНУ та інших наукових установ, що входять до сфер їх відання досі нереалізований в повному обсязі саме через складність механізму державного фінансування наукових розробок,

оскільки будь-які зміни у напрямках використання державних коштів протягом бюджетного періоду вимагають складної процедури внесення та ухвалення відповідних змін та владно-управлінських рішень. Саме тому нами і пропонується створення механізму громадської науково-технічної експертизи як інструменту, що поєднуватиме в собі контрольно-наглядові, інформаційно-аналітичні та консалтингові функції.

Так, будь-які наукові дослідження, що фінансуються за державні кошти, мають на меті отримання певних результатів, які потрібні державі, або на які держава сподівається з урахуванням її потреб в різних сферах народного господарства. Такі наукові результати повинні мати економічний ефект для покриття обсягу витрат державних ресурсів, що були спрямовані на фінансування та матеріально-технічне забезпечення відповідних наукових досліджень. У випадку якщо такі результати дійсно представляють ринкову цінність та мають економічну ефективність їх капіталізацією займаються установи, що входять в сферу відання МОН чи НАНУ та які фактично є власниками відповідних наукових результатів у вигляді патентів, об'єктів авторського права тощо. Якщо ж результати наукових досліджень, які фінансуються за рахунок державних коштів, не набувають необхідного рівня ефективності, якості та не задовольняють потреб народногосподарського комплексу, то фактично такі дослідження є збитковими.

Саме ця збитковість несе в собі високі ризики нецільового використання коштів та є одним із головних об'єктів контролю з боку Громадської ради при МОН. Натомість, механізм громадської науково-технічної експертизи в сфері науки, який пропонується впровадити в діяльність МОН та НАНУ покликаний забезпечити щонайменше беззбитковість держави в частині фінансування наукових досліджень. Тобто на нього покладатимуться завдання, що за своєю сутністю представляють собою виправлення недоліків в системі державного менеджменту наукових досліджень.

Слід зауважити, що сучасний стан розвитку державного управління в сфері науки характеризується відсутністю системного підходу до вирішення вказаних завдань, оскільки процес планування наукових досліджень та їх виконання часто забезпечуються зусиллями конкретної науково-дослідженої установи, а питання їх фінансування вирішуються МОН чи НАНУ в залежності від того, до сфери відання якої інституції входить відповідна установа. Питання подальшого ринкового просування отриманих результатів взагалі не вирішується в спосіб інший ніж той, що передбачений наявними державними програмами наукового розвитку, де саме держава є замовником кінцевого результату наукових досліджень. Але якщо такі результати не задовольняють потребам держави, то відповідні дослідження просто припиняються.

В цьому контексті запровадження вказаного механізму суттєво підвищує рівень громадського контролю не тільки за процесами державного управління в сфері науки та використання державних коштів, але і за змістом діяльності установ, що входять до сфери відання МОН та НАНУ, які власних і самих цих державних інституцій. Такий контроль не є тотальним, він охоплює лише ключові проблеми на шляху капіталізації результатів наукових пошуків, що жодним чином не применшує значимість наукового середовища чи їх досягнення, але виконує допоміжні функції. Запропонований вище механізм, як власне і Громадська рада при МОН не втручаються в діяльність наукової спільноти, в безпосередню роботу наукових кадрів, але створює відповідну систему забезпечення максимально повного розкриття їх наукового, інтелектуального та соціального потенціалу.

Уявляється, що функціонування механізму громадської науково-технічної експертизи в сфері науки суттєво підвищить не тільки утилітарність наукових досліджень, але і якість державного управління. Моніторингове спрямування такого механізму та його контрольно-наглядовий потенціал суттєво розширює і можливості функціонування Громадської рада при МОН (рис. 1.).

Отже, місце механізму громадської науково-технічної експертизи в системі державного управління в сфері науки слід охарактеризувати наступним чином:

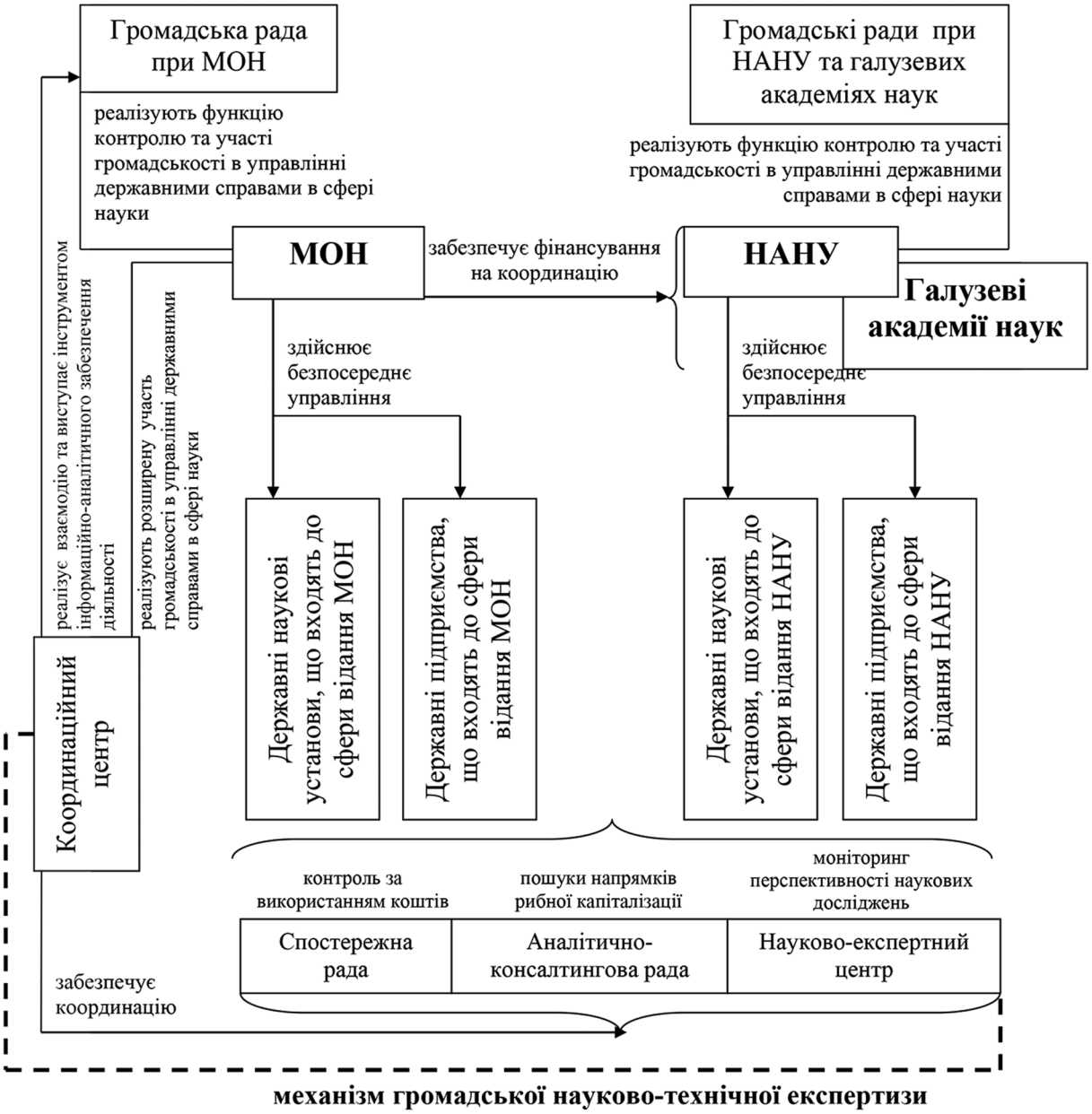

Рис. 1. Місце механізму громадської науково-технічної експертизи в системі державного управління в сфері науки

– по-перше, він є елементом інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності Громадської рада при МОН та відповідних громадських рад при НАНУ та галузевих академіях наук, що реалізується через діяльність координаційного центру механізму;

– по-друге, акцент його діяльності спрямований на безпосередні процеси фінансування наукових досліджень та використання їх результатів, в тому числі їх ринкової капіталізації та перетворення у відповідну форму кінцевого продукту. Це забезпечується функціонуванням Науково-експертного центру та Аналітично-консалтингової ради, які розробляють відповідні рішення та передають їх проекти або кінцеві пропозиції на рівень Координаційного центру з метою подальшого використання або за для пропозицій, що передаються на рівень МОЗ, або з метою забезпечення діяльності відповідних громадських рад;

– по-третє, структурні елементи механізму громадської науково-технічної експертизи в сфері науки здійснюють практичну взаємодію із системою управління державними установами та підприємствами, що входять в сферу відання МОН, НАНУ, галузевих академій наук, а також з їх відповідними структурними одиницями на предмет моніторингу та аналізу перспективності наукових досліджень; пошуку шляхів ринкової капіталізації їх результатів та контролю за державним фінансуванням відповідних процесів;

– по-четверте, функціонування вказаного механізму не заміщує діяльність відповідних структурних підрозділів МОН чи НАНУ, діяльність яких спрямована на реалізацію державної політики в сфері науки, зокрема щодо перетворення результатів наукових досліджень а кінцевий ринковий продукт з його подальшим просуванням. Запропонований механізм в своїй діяльності створює додаткові можливості для громадськості долучитись до вказаних процесів та реалізувати власний інтелектуальний потенціал з метою підвищення ефективності та раціональності використання державних ресурсів на відповідний напрямок.

Що стосується організаційно-правової форми такого механізму, то тут слід запропонувати наділити Координаційний центр статусом неприбуткової організації у вигляді агенції. Тобто статусом власне юридичної особи наділятиметься Координаційний центр, як центральний елемент механізму громадської науково-технічної експертизи в сфері науки, що виконує функцію управління. Всі ж інші структурні елементи: науково-експертний центр; аналітично-консалтингова рада; спостережна рада – діятимуть як окремі самостійні структурні підрозділи неприбуткової організації. Всі взаємодії між відповідним структурним елементом запропонованого механізму та відповідними структурними підрозділами МОН чи НАНУ або підпорядкованими їм установами здійснюватимуться за безпосередньої участі Координаційного центру. Він же має бути суб'єктом відносин із Громадською радою МОН.

Слід пояснити, що така форма діяльності – неприбуткова установа у вигляді агенції суттєво розширить можливості для взаємодії всіх структурних елементів механізму не тільки з державними інституціями, але і з суб'єктами приватного сектору, що перетворює Координаційний центр виконуватиме роль своєрідного посередника у представництві інтересів держави через інститути громадянського суспільства. Така форм найбільш близька за своїми ознакам до форми діяльності агенцій регіонального розвитку, які досі не набули необхідного поширення, але їх потенціал є беззаперечним. Так само можна стверджувати і про запропонований механізм громадської науково-технічної експертизи в сфері науки особливо враховуючи ту обставину, що ми виключаємо його фінансування за рахунок держави.

Серед основних джерел фінансування такого механізму нами пропонується виділити наступні:

– по-перше, винагорода, отримана за результатами ринкової капіталізації результатів наукових досліджень, що виплачуватиметься у вигляді певного фіксованого відсотку за агентські послуги у пошуку кінцевих споживачів відповідних результатів наукових досліджень. Іншими словами Аналітично-консалтингова рада надаватиме фактично послуги із розміщення на ринку та відповідного комерційного супроводу процесу реалізації результатів наукових досліджень втілених у формі кінцевих технологій, інновацій тощо;

– по-друге, кошти міжнародних програм розвитку науки та техніки, що діють під егідою ООН та інших міжнародних організацій. На сьогодні ці кошти надходять напряму до МОН та НАНУ, і їх остаточна доля невідома, оскільки механізми звітування не є транспарентними. На наше переконання, доцільно частково ці кошти спрямувати саме на фінансування запропонованого механізму, що дасть можливість утворити в ньому відповідний ендаунмент-фонд, який в свою чергу можна використовувати з метою тримання додаткових коштів на фінансування потреб діяльності механізму;

– по-третє, кошти міжнародних та закордонних науково-дослідних установ та цен-

трів, отриманих в якості своєрідного лоббі за сприяння у науковому співробітництві між ними та відповідними науково-дослідницькими установами, що входять в сферу відання МОН, або із НАНУ. Це суттєво підвищить не тільки рівень фінансового та матеріально-технічного забезпечення функціонування вказаного механізму, але і відкриє можливості із налагодження міжнародної співпраці та просування вітчизняних науково-технічних рішень на світовий ринок, що суттєво підвищуватиме рівень їх капіталізації.

Висновки

Механізм громадської науково-технічної експертизи в сфері науки виступає своєрідним інструментом антикризового управління, де криза визначається як нездатність подальшого використання результатів наукових досліджень, що тягне за собою фактичні збитки держави. Залучення ж громадськості до такого процесу суттєво підвищує перспективи не тільки отримати більш утилітарності результати самих наукових досліджень, але і перетворити на самостійний кінцевий ринковий продукт із високим рівнем інноваційності та капіталізації вже отримані результати у вигляді технологій, інновацій, патентів тощо.

Таким чином, ми можемо говорити про нову якість системи контролю та нагляду з боку громадськості за реалізацією державної політики зокрема в сфері науки. Це забезпечується дійсно розширеним залученням громадськості, і зокрема інститутів громадянського суспільства до діяльності вказаного механізму. Зокрема мова йде як про залучення до таких процесів незалежних експертних установ, науково-аналітичних центрів та інститутів, так і про пряму участь окремих осіб, що мають відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень та відповідну репутації і досвід роботи.

Подібний синтезований механізм фінансування процесу функціонування механізму громадської науково-технічної експертизи в сфері науки дасть змогу суттєво знизити навантаження на державний бюджет та підвищити дієвість контрольно-наглядової функції, яку він покликаний реалізувати.

Література

1. Безена І. М. Нові механізми діяльності державного управління та інститутів громадянського суспільства в контекстах стратегій розвитку освітньої сфери регіону. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 3(26). С. 97–102.

2. Домбровський О.І. Участь громадськості у здійсненні публічного адміністрування на місцевому рівні: поняття та механізми забезпечення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 2. С. 610–615.

3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 03.12.2024).

4. Левченко Д.С. Взаємодія громадськості та держави у сфері публічного адміністрування в Україні. Правове забезпечення адміністративної реформи. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2019. № 4. С. 177–180.

5. Медведська В.Ю. Деліберативні механізми взаємодії влади та громадянського суспільства. *Молодий вчений*. 2019. № 9(1). С. 18–23.

6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права ООН від 16.12.1966. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 03.12.2024).

7. Павліченко Є.В., Білошенко О.Ю. Законодавчі засади механізму участі громадськості у здійсненні державного управління в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2021. № 64. С. 250–255.

8. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text (дата звернення: 03.12.2024).

9. Чернецький Є. Є. Публічне адміністрування заохочень : автореф. дис. канд. юрид. наук. Київ. 2011. 21 с.

10. Шаульська Г.М. Деякі сучасні механізми взаємодії влади і громадянського суспільства в Україні: аналіз ефективності. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. № 2. С. 180–189.

EXPANDING PUBLIC PARTICIPATION IN THE PROCESS OF STATE SUPERVISION AND CONTROL ACTIVITIES IN THE FIELD OF SCIENCE

There were disclosed the main features of public participation in the process of public administration in the field of science. The problems of maximizing the management potential of public participation in this process. There were determined the prerequisites for expanding its participation in the implementation of state control and supervision activities in the field of science. It was proposed the mechanism of public scientific and technical expertise in the field of science as an instrument for increasing the efficiency of the state's control and supervision function. It was determined its place in the system of public administration in the field of science. The study uses a systematic approach, methods of analysis, synthesis and comparative legal analysis to assess the possibilities of expanding civil society participation in management processes. The importance of public participation in the field of science, in particular in control and supervision activities, is revealed. It is determined that civil society institutions have significant potential to improve management processes, as they are not limited by bureaucratic procedures. The author proposes a mechanism of public scientific and technical expertise, which includes such elements as a coordination centre, a supervisory board, an analytical and consulting board and a scientific and expert centre. This mechanism is aimed at monitoring the effectiveness of public funds, capitalising on research results and integrating civic initiatives into the decision-making process. Its implementation will help to increase the transparency and rationality of public administration in the field of science. Public participation in public administration in the field of science is an effective tool for improving management decisions, reducing the risks of misuse of budget funds and developing cooperation between government agencies, scientific institutions and civil society. The proposed mechanism has significant potential to ensure sustainable development of science in Ukraine.

Keywords: public administration in the field of science, state control and supervision, control, mechanism of public scientific and technical expertise, the public, civil society institutions.